Evropski parlament
2019-2024

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

2022/2139(INI)

10.1.2023

OSNUTEK POROČILA

o regulaciji prostitucije v EU ter njenih čezmejnih posledicah in vplivu na enakost spolov in pravice žensk
(2022/2139(INI))

Odbor za pravice žensk in enakost spolov

Poročevalka: Maria Noichl

PR_INI

VSEBINA

Stran

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA.....3

OBRAZLOŽITEV 8

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

o regulaciji prostitucije v EU ter njenih čezmejnih posledicah in vplivu na enakost spolov in pravice žensk
(2022/2139(INI))

Evropski parlament,

– ob upoštevanju členov 4 in 5 Splošne deklaracije o človekovih pravicah iz leta 1948,

– ob upoštevanju konvencije Združenih narodov za preprečevanje in odpravljanje trgovine z osebami in izkoriščanja prostituiranja drugih iz leta 1949,

– ob upoštevanju člena 6 Konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk iz leta 1979, katere cilj je odpraviti vse oblike trgovine z ženskami in njihovega izkoriščanja v prostituciji,

– ob upoštevanju Palermskega protokola za preprečevanje, zatiranje in kaznovanje trgovine z ljudmi, zlasti ženskami in otroki iz leta 2000, ki dopolnjuje Konvencijo Združenih narodov proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu,

– ob upoštevanju dela posebnega poročevalca OZN o trgovini z ljudmi, zlasti ženskami in otroki,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 14. aprila 2021 o strategiji EU za boj proti trgovini z ljudmi za obdobje 2021–2025 (COM(2021)0171) in Direktive 2011/36/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. aprila 2011 o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev in o nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2002/629/PNZ[1] (direktiva o boju proti trgovini z ljudmi),

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 26. februarja 2014 o spolnem izkoriščanju in prostituciji ter njunem vplivu na enakost spolov[2],

– ob upoštevanju splošnega priporočila št. 38 Odbora za odpravo diskriminacije žensk z dne 20. novembra 2020 o trgovini z ženskami in dekleti v okviru svetovnih migracij,

– ob upoštevanju poročila Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) z dne 10. junija 2021 o odvračanju od povpraševanja, ki spodbuja trgovino z ljudmi za namen spolnega izkoriščanja,

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. februarja 2021 o izvajanju Direktive 2011/36/EU o preprečevanju trgovine z ljudmi in boju proti njej ter zaščiti njenih žrtev[3],

– ob upoštevanju resolucije Sveta Evrope z dne 8. aprila 2014 o prostituciji, trgovini z

[1] UL L 101, 15.4.2011, str. 1.
[2] UL C 285, 29.8.2017, str. 78.
[3] UL C 465, 17.11.2021, str. 30.

ljudmi in sodobnem suženjstvu v Evropi,

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

– ob upoštevanju poročila Odbora za pravice žensk in enakost spolov (A9-0000/2023),

A. ker se obseg prostitucije, njenega izkoriščanja in trgovine z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja povečuje; ker gre za pojave, povezane s spolom, ki so razširjeni po vsem svetu in vplivajo na najbolj marginalizirane člane naše družbe, pri čemer je velika večina oseb v prostituciji žensk in deklet, skoraj vsi kupci spolnih storitev pa so moški;

B. ker sta mednarodno sprejeti imenovanji, ki se uporabljata v večini pravno zavezujočih besedil, prostitucija žensk in prostitucija;

C. ker različni regulativni ukrepi v zvezi s prostitucijo različno vplivajo na enakost spolov;

D. ker se ženske v prostituciji soočajo z večjim nasiljem in izkoriščanjem kot se ženske na splošno;

E. ker morata biti zagotavljanje telesne celovitosti vseh ljudi ter enakost in spoštovanje pravic žensk v središču politik držav članic in EU;

F. ker sta prostitucija in organizirani kriminal, kot je trgovina z ljudmi, tesno povezana;

G. ker so dejavniki za vstop v prostitucijo številni, vključno z revščino, socialno izključenostjo in migrantskim ozadjem;

H. ker posledice prostitucije segajo prek državnih meja in vplivajo na pravice žensk in enakost spolov; ker trgovci z ljudmi in mreže organiziranega kriminala izkoriščajo razlike v zakonodaji o prostituciji po EU; ker so vse države članice pravno obvezane, da preprečujejo in odpravljajo trgovino z ljudmi in organizirani kriminal;

Primerjava med državami članicami

1. ugotavlja, da se pristopi k regulaciji prostitucije po EU razlikujejo in se osredotočajo na tri ključne elemente tega sistema: prostituirane osebe, nakup spolne storitve (tj. povpraševanje) in zvodništvo; poudarja, da različni zakoni različno vplivajo na ženske v prostituciji, njihove pravice, pravice žensk na splošno, enakost spolov, povpraševanje, družbo in sosednje države;

2. obžaluje, da zanesljivi, točni in primerljivi podatki med državami niso na voljo;

Realnost prostitucije

3. je seznanjen, da se ženske v prostituciji soočajo z večjim nasiljem in izkoriščanjem kot se ženske na splošno; se sklicuje na študijo nemškega zveznega ministrstva za družino, starejše, ženske in mlade iz leta 2019, v skladu s katero je 41 % anketiranih žensk v prostituciji v tem okolju doživelo fizično ali spolno nasilje (ali oboje);

4. poudarja, da je bilo v študiji ugotovljeno, da so imele ženske v prostituciji izkušnje z zlorabo v otroštvu in mladostništvu;

5. poudarja, da je prostovoljna privolitev mogoča le, če ni neravnovesja moči med vpletenimi ljudmi; hkrati ugotavlja, da lahko ljudje zelo težko dojamejo, da so žrtve, zlasti če ne poznajo svojih pravic, in opozarja na dinamiko nasilnega odnosa;

6. ugotavlja, da so se ob poslabšanju socialnih in gospodarskih razmer zaradi pandemije covida-19 povečale vse oblike zlorab žensk in nasilja nad njimi, vključno s prostitucijo; opozarja, da se bo to stanje še poslabšalo zaradi sedanje energetske krize in krize stroškov življenja;

7. poudarja, da je Evropski parlament v svoji resoluciji z dne 26. februarja 2014 o spolnem izkoriščanju in prostituciji ter njunem vplivu na enakost spolov priznal, da prostitucija in spolno izkoriščanje kršita človekovo dostojanstvo, sta v nasprotju z načeli človekovih pravic, kot je enakost spolov, in sta zato v nasprotju z načeli Listine Evropske unije o temeljnih pravicah; opozarja, da je v svoji resoluciji z dne 5. julija 2022 o revščini žensk v Evropi prostitucijo opredelil kot hudo obliko nasilja in izkoriščanja[4];

Vpliv na ženske v prostituciji

8. obsoja dejstvo, da ženske v prostituciji zaradi kriminalizacije niso pravno varne, kar pomeni, da se soočajo z nenehno grožnjo policijskega in sodnega pregona, so dodatno ranljive in stigmatizirane, kar negativno vpliva na njihovo zdravje, zato imajo težave pri vzpostavljanju stikov s podpornimi službami in ne morejo uveljavljati svojih temeljnih pravic; obžaluje, da ob vsem tem stranke, lastniki javnih hiš in trgovci z ljudmi pogosto niso kaznovani;

9. opozarja na negativne posledice dekriminalizacije zvodništva in nakupa spolnih storitev, ki z navidezno družbeno sprejemljivostjo teh dejavnosti vodi v povečanje trgovine z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja in prikriva resničnost prisile, manipulacije, nasilja in izkoriščanja v prostituciji, kjer se pomanjkanje jezikovnega znanja, ranljivost in negotove razmere izkoriščajo, da se ženske pripravi k temu, da vstopijo v prostitucijo in ostanejo v njej; obžaluje, da tudi legalizacija prostitucije, zvodništva in nakupa spolne storitve ne pomeni odprave stigmatizacije žensk v prostituciji;

10. pozdravlja dejstvo, da vse več držav prevzema in izvaja nordijski model/model enakosti; podpira feministično ozadje tega modela in njegov cilj doseganja enakosti spolov ter poudarja, da pozitivno vpliva na uveljavljanje pravic oseb v prostituciji in boj proti trgovini z ljudmi;

Povpraševanje

11. ugotavlja, da prostitucija in trgovina z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja obstajata zato, ker obstaja povpraševanje po njih;

12. ugotavlja, da dekriminalizacija zvodništva in nakupa spolnih storitev povečuje povpraševanje, ga krepi in normalizira nakup spolnih storitev; poudarja, da je stigmatizacija ljudi, zlasti žensk, v prostituciji še vedno prisotna;

[4] Sprejeta besedila, P9_TA(2022)0274.

Učinek trgovine z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja

13. je zaskrbljen, ker legalizacija prostitucije spodbuja pravne strukture, za katerimi se lahko trgovci z ljudmi skrijejo;

14. poudarja, da se trgovina z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja povečuje zaradi velikega povpraševanja; poudarja, da je to še posebej opazno v državah z liberalnim regulativnim modelom, medtem ko države, ki uporabljajo pristope, kot je nordijski model/model enakosti, niso več veliki trgi za trgovino z ljudmi v ta namen;

Čezmejni učinki

15. ugotavlja, da imajo različni pristopi k regulaciji v EU različne učinke in da imajo ženske v prostituciji v različnih državah članicah EU različne pravice in zaščito; poudarja, da migrantke v povprečju predstavljajo 70 % žensk v prostituciji v EU in da trgovina z ljudmi za namene spolnega izkoriščanja prizadene predvsem ženske in dekleta, ki prihajajo z vzhoda Evropske unije;

16. poudarja, da imajo nekatere države članice EU zaradi različnih pravil več žrtev trgovine z ljudmi kot druge in da prosto gibanje znotraj EU prispeva k selitvi ljudi z enega trga na drugega;

Vpliv na enakost spolov in pravice žensk

17. poudarja, da spolna narava prostitucije odraža in ponavlja prevladujoča razmerja moči; poudarja, da sta prostitucija in spolno izkoriščanje tako vzrok kot posledica neenake obravnave žensk in moških ter ponavljata in ohranjata stereotipe o ženskah in moških;

18. poudarja različne učinke regulativnih ukrepov na moške, mlade in družbo kot celoto;

Vloga držav članic in Evropske unije

19. poudarja, da morajo države članice varovati pravice in telesno celovitost žensk ter spodbujati enakost spolov; prav tako poudarja vlogo EU v mednarodni skupnosti na tem področju in pri zagotavljanju enake zaščite in enakih pravic v vseh državah članicah;

20. poziva države članice, naj ukrepajo pri vprašanjih preprečevanja, dekriminalizacije oseb v prostituciji, programov izstopa, zmanjšanja povpraševanja, kaznovanja strank, destigmatizacije in odprave stereotipov; poziva države članice, naj vplivajo na zmanjšanje povpraševanja, ob tem pa zaščitijo ženske in njihove pravice, odpravijo kriminalizacijo in stigmatizacijo oseb v prostituciji ter zagotovijo izhodne strategije in brezpogojen dostop do sistemov socialne varnosti ter ponovno vključevanje v družbo;

21. poziva države članice, naj zagotovijo, da bo namerno nagovarjanje osebe k spolnemu dejanju ter sprejetje ali pridobitev takega dejanja v zameno za plačilo, obljubo plačila, zagotovitev koristi v naravi ali obljubo take koristi obravnavano kot kaznivo dejanje;

22. poziva države članice, naj sprejmejo ukrepe za boj proti gospodarskim, socialnim in kulturnim vzrokom prostitucije, da ženske, ki živijo v revščini ali socialni izključenosti, se soočajo z diskriminacijo ali so migrantke ne bi bile žrtve te oblike izkoriščanja;

23. poziva k sprejetju posebnih ukrepov za pomoč ženskam v prostituciji pri njihovi ponovni vključitvi v družbo in poklicno življenje; poziva, naj ti izhodni programi delujejo postopno, da bodo ženske dobile podporo na svojih osebnih poteh in pri razvoju njihovega potenciala, pri čemer je treba temu prilagoditi programe poklicnega usposabljanja in nadaljnjega izobraževanja;

24. poziva k celoviti psihološki, zdravstveni in socialno-ekonomski podpori za žrtve in preživele;

°

° °

25. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

OBRAZLOŽITEV

Razprava o prostituciji in njeni ureditvi trenutno poteka v številnih državah članicah in po svetu. Predpisi, ki se med državami članicami razlikujejo, vodijo v različne stvarnosti za osebe v prostituciji in imajo zanje različne posledice, ki se izkažejo za razočaranje, saj ne upoštevajo ne njih osebno, ne njihovih individualnih okoliščin.

O temi, ki načeloma neposredno zadeva le nekaj ljudi v družbi, se razpravlja čustveno, včasih tudi neumorno. Glede na to, da so prostitucija, njeno izkoriščanje in trgovina z ljudmi z namenom spolnega izkoriščanja naraščajoč svetovni pojav, ki je po povezan s spolom, in vpliva na najbolj diskriminirane v naših družbah, moramo zagotoviti, da so pravice žensk v središču te razprave. Poleg tega moramo priznati, da bomo v prostituciji po vsem svetu našli ženske in dekleta, ki so v najbolj ranljivem položaju v družbi. Poleg tega vemo, da se najbolj marginalizirane osebe tam ne znajdejo na podlagi resnično svobodne odločitve, temveč pogosto zaradi brezizhodnega pomanjkanja alternativ v kapitalistični in patriarhalni družbi. Navidezno sprejetje prostitucije v številnih državah članicah prikriva resničnost prisile, manipulacije, nasilja in izkoriščanja. Prikriva dejstvo, da se pomanjkanje jezikovnega znanja, negotove razmere, revščina in socialna izključenost koristijo za to, da se ženske vključijo v prostitucijo, moškim pa zagotovi dostop do ženskih teles. V novi študiji, opravljeni v Nemčiji, je bilo ugotovljeno, da večina kupcev spolnih storitev ve, da ženske v prostituciji niso niti svobodne niti po svoji volji. Še več, videti je, da se s tem strinjajo, raje si zatiskajo oči o njihovem položaju ali pa jim ti dejstvo celo daje dodaten občutek moči.

Prostitucija je oblika nasilja ter hkrati vzrok in posledica za razlike med spoloma. Spolna narava prostitucije odraža prevladujoča razmerja moči v naši družbi. Stereotipi o ženskah in moških se v prostituciji reproducirajo in ohranjajo. Sem sodi predpostavka, da morajo biti telesa žensk in deklet naprodaj, da bi zadovoljili povpraševanje moških po spolnosti, pa tudi da moški morajo in imajo pravico izživeti svojo spolnost z drugo osebo. To jasno vpliva tudi na enakost med spoloma in nadaljnje uresničevanje pravic žensk.

Posledice prostitucije za ženske, njihove pravice in enakost med spoloma segajo čez državne meje, zato jo je treba obravnavati na evropski ravni, da bi ženskam povsod zagotovili enake pravice in zaščito, saj so ženske v prostituciji po pridobljenih podatkih vse bolj izpostavljene nasilju in izkoriščanju. Njihov zdravstveni položaj je še posebej negotov v primerjavi s preostalim prebivalstvom. K temu prispeva tudi stigmatizacija, ki je prisotna ne glede na to, ali je prostitucija legalizirana ali ne. Destigmatizirani sta le odjemalska stran in stran, ki ima koristi od prostitucije druge osebe. Osebe, ki se ukvarjajo s prostitucijo, so še vedno marginalizirane in stigmatizirane. Poleg tega imajo oviran dostop do svojih temeljnih pravic.

Obstajajo tudi številne povezave med prostitucijo in organiziranim kriminalom, kot so trgovina z ljudmi, trgovina s prepovedanimi drogami itd. Vemo, da je trgovina z ranljivimi ženskami in mladoletniki za namene spolnega izkoriščanja v državah z dekriminaliziranim zvodništvom in kupovanjem spolnosti ter s tem povezano zakonito infrastrukturo lažja in celo okrepljena.

Potrebujemo vseevropski pristop, da se povpraševanje in trg prostitucije ne bosta preprosto preselila v drugo državo članico ter da bodo pravice žensk zagotovljene čezmejno in da bodo lahko vse ženske zaščitene pred izkoriščanjem.

Kriminalizacija oseb v prostituciji ne more biti rešitev. Povzroča le pomanjkanje pravne varnosti, nenehno grožnjo policijskega in sodnega pregona, dodatno ranljivost in stigmatizacijo ter negativne učinke na zdravje in varnost, posledično pa tudi težave pri vzpostavljanju stikov s podpornimi službami in oviran dostop do osnovnih pravic za osebe, ki se ukvarjajo s prostitucijo. Zato je skrajni čas, da države članice sprejmejo ukrepe na področju preprečevanja in dekriminalizacije oseb, ki se ukvarjajo s prostitucijo, ob tem pa podpirajo programe izstopa in ponovnega vključevanja v družbo ter destigmatizacije in zmanjševanja stereotipov, istočasno pa naj nikakor ne oklevajo pri kaznovanju strank, saj je ravno njihovo povpraševanje podlaga za izkoriščanje v prostituciji. Zaradi povpraševanja je trgovanje z ženskami privlačno. Povpraševanje se okorišča s šibkimi točkami in pomanjkanjem alternativ. Prav tako upravičuje sistem neenakosti in izkoriščanja, v katerem so glavne žrtve ženske in otroci.

Feminizem je boj proti sistemu in proti patriarhiji, ki je vedno povzročal proteste. Dejstvo, da v primeru legalizacije zvodništva in nakupa spolnih storitev takega protesta ni, bi moral biti iztočnica za resen razmislek.